

KOLLEKTIIVNE PÖÖRDUMINE RIIGIKOGU POOLE

Lp Riigikogu esimees Eiki Nestor

Käesolev pöördumine on esitatud märgukirjale ja selgitustaotlusele vastamise ning kollektiivse pöördumise esitamise seaduse §-de 7¹ ja 7³ alusel eesmärgiga muuta ravimiseadust nõnda, et haruapteekide sulgemise tähtaeg 09.06.2019 üle 4000 elanikuga linnades lükatakse edasi ja ühtlustatakse apteegireformi üldise tähtajaga 01.04.2020. Muudatuse eesmärgiks on tagada haruapteekide lahtiolek ning ravimite kättesaadavus. Oma mõjult moodustab haruapteekide keeld omandipiirangutega ühe sisulise terviku. Seepärast on omandist loobuma sunnitud ettevõtjatele apteegireformi kontekstis ebanõistlik ja koormav järgida haruapteekide osas teistsugust ajakava ja –rütmi.

Haruapteekide sulgemine järgmise aasta juunis ei täida riigi seatud eesmärki, milleks oli apteegiteenuse kvaliteedi parandamine suuremates Eesti asulates. Vastupidi, seetõttu kannatab mitmetes linnades ravimite kättesaadavus, kus linnaosades jääb apteekide oluliselt vähemaks või kaovad need sootuks. Lisaks ravimite kättesaadavuse probleemile halveneb haruapteekide tegutsemispiiranguga ka ettevõtluskeskkond, sest haruapteekide puuduv probleem saadab selge sõnumi, et riik vigade parandusega ei tegele.

Kuigi ravimiseaduse muudatuste eesmärk¹ neli aastat tagasi oli anda apteegiomanikele võimalus enda haruapteegid linnades, kus elab enam kui 4000 inimest, ümber kujundada põhiapteekideks, kus on rangemad ruuminõuded ning kus peab kohe peal olema proviisor, siis tulenevalt seaduse praagist sellist võimalust valdava enamiku haruapteekide puhul ei tekkinud. Nimelt tulenevalt A) ravimiseaduse § 41 lg 3 peab üldapteegi tegevusloa väljastamisel eraõiguslikule juriidilisele isikule enam kui 50% selle eraõigusliku juriidilise isiku osadest või aktsiatest ja valitsev mõju kuuluma proviisorile, kes töötab vähemalt ühes temale väljastatud tegevusloa alusel tegutsevas üldapteegis juhatajana (konkreetne säte jõustus 20.03.2015); B) ravimiseaduse § 42 lg 5 ei või üldapteegi tegevusloa omava eraõigusliku juriidilise isiku osanikuks, aktsionäriks või liikmeks olla ravimite hulgimüügi, tootmise või tervishoiuteenuste osutamise tegevusloa omaja ega konkurentsiseaduse tähenduses nende ettevõtjatega valitseva mõju kaudu seotud ettevõtjad, ravimite väljakirjutamise õigust omav isik ega veterinaararsti kutsetegevuse loa omaja (vertikaalse integratsiooni keeld jõustus 09.06.2014).

Seega ei ole alates 20.03.2015 olnud seaduslikku võimalust haruapteekide põhiapteegiks muuta apteegiomanikel, kus enamusosalus pole proviisoril, ning alates 09.06.2014 apteegiomanikel, mille osanike hulka kuulub ravimite hulgimüüja. Sellistele apteekidele ei väljastata apteegiteenuse osutamise tegevuslubasid omandinõudele mittevastamise tõttu. Vaatamata asjaolule, et seadusandjal oli soov anda kõikidele ettevõtjatele viis aastat, et haruapteekidest saaksid põhiapteegid, siis valdav osa tänastest omanikest jäi ebameeldivasse regulatsioonilõksu, mida Eesti riik kuidagi omaks võtta ei taha. Ilmselgelt ei ole selline olukord kooskõlas põhiseadusega.

¹ Ravimiseaduse ja tervishoiuteenuste korraldamise seaduse muutmise seaduse eelnõu 615 SE teise lugemise seletuskiri. Internetis kättesaadav Riigikogu veebilehel aadressil: <https://www.riigikogu.ee/tegevus/eelnoud/eelnou/16d438de-c8ef-4d2f-bfcc-c6e284a4d196/Ravimiseaduse%20ja%20tervishoiuteenuste%20korraldamise%20seaduse%20muutmise%20seadus>.

Riigikogu Kantselei

Kuupäev 19.11.2018

Viit 1-6/18-113/1

Vaatamata sellele, et Eesti Apteekide Ühendus on riigi tähelepanu seaduse praagile korduvalt juhtinud, ei ole siiani probleemi lahendatud. Täna saame tõdeda inimeste tagasiside põhjal, et paljude jaoks oleks olukord, kus harjumuspärane ning töö- või elukohalähedane apteek suletakse, tõsine probleem. Patsiendid ei mõista tihti üldse, et tegu on haruapteegiga, kuna pakutav teenus ja ravimite valik on heal tasemel ning neile jääb seetõttu arusaamatuks riigi soov apteegi teenuse kvaliteeti parandada apteekide sulgemise teel. Olukorda ei leevenda ka mõnede riigiametnike poolt ajakirjanduses esitatud seisukohad, nagu oleks tänaste haruapteekide tegutsemispiirkondades edaspidi tagatud apteegiteenus kättesaadavus vähemalt 2 km raadiuses ja sellest tulenevalt polevat haruapteekide sulgemine probleem. Keegi pole avaldanud, millisel analüüsil selline väide põhineb. Sõltuvalt patsiendi tervislikust seisundist võib mitme kilomeetri edasi-tagasi läbimine osutada suureks takistuseks. Eriti puudutab see liikumispuudega ning vanemaelisi isikuid, aga ka väikelastega emasid.

Mitteproviisoritest apteegipidajad peavad seadusepraagist tulenevalt juunis sulgema haruapteegid (täna seisuga kokku 55 haruapteeki) ning 2020. aasta 01. aprillist ei tohi olla ka teiste apteekide pidajaks, sest siis saab läbi üleminekuperiood proviisorapteekidele ning apteekide võivad pidada vaid proviisorid. Olukorras, kus varsti tuleb senistel apteegiomanikel sundkorras maha müüa proviisoritele kõik apteegid, on keeruline ette kujutada, millised proviisorid soovivad vähem kui aasta varem asutada suletavate haruapteekide asemel Kohtla-Järvel, Narvas, Põlvas või Raplas uued põhiapteegid. Olgu märgitud, et Ida-Virumaal suletakse haruapteekide keelu jõustudes kokku 17 apteeki, mis tähendab, et Kohtla-Järvel paneksid ukseid kinni pea pooled sealsed apteegid. Narva 22 apteegist peaks ukseid sulgema pea kolmandik. Mõnede riigiametnike väide, et küllap suletavate apteekide asemele tulevad koheselt uued proviisorapteegid on puhas spekulatsioon, mis ei põhine ühelgi analüüsil. Seejuures tuleb arvestada, et uue apteegi asutamine nõuab suuremahulisi investeeringuid. Riigi ülesanne on tagada elanikele katkestusteta ja kvaliteetne apteegiteenus.

Ühtlasi ei ole põhjendatud väita, et apteegiomanik, kes ei ole proviisor peaks loobuma enda apteegist enne 01.04.2020. aastat, mil on viimane tähts tähtaeg apteegiomaniku vahetumiseks. Täna olukorraga nihutatakse omandipiirangute mõju kunstlikult aasta võrra ettepoole, mis on riigi poolt sõnamurdlik tänaste apteegiomanike suhtes.

Olukorra leevendamiseks on otstarbekas ühtlustada haruapteekidele kehtiv ülemineku lõpptähtaeg omandipiirangute ülemineku lõpptähtajaga ehk muuta ravimiseadust ja kehtestada haruapteekide kaotamise lõpptähtajaks 01.04.2020. Selline lähenemine tagaks tänaste haruapteekide katkematu töö, lahendaks kollektiivse pöördumisega ühinenud patsientide mure ning apteegiomanikel oleks võimalik mastaapseks reformiks valmistuda ühes ajagraafikus.

19.11.2018

Lugupidamisega

Timo Danilov

Eesti Apteekide Ühendus

Juhatuses liige

